Барыы дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤҤА

ССКП Өлөөнөк Оройуоннаах комитетын уонна
Үлэһиттэр депутаттарын Оройуоннаах Советын органа
Орган Оленекского райкома КПСС и
районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 4-с сыла.
№ 76 (334)
Балаҕан ыйын 24 күнэ
1957 сыл.
Оптуорунньук
Сыаната 10 харчы

Оройуон үлэлээн иитиллээччилэрэ! Эти, үүтү, арыыны оҥорон таһаарыы нэһилиэннэ биир киһитигэр тиксиитинэн чугастааҕы сылларга Америка Холбоһуктаах Штаттарын ситэргэ партия туруорбут соругун быһаарыыга бэйэбит кылаатын киллэриэҕиҥ!

Дьүүллэһии бэрээдэгинэн

Таба иитиитин салгыы сайыннарыыга бары резервэлэри толору туһанар иһин

Биһиги бүгүҥҥү №-гэ Тыа хаһаайыстыбатын оройуоннаах управлениетын старшай зоотехника таб. П. М. Герасимов, бу ыстатыйатын бэчээттээн тураммыт, оройуон колхозтара, табаһыттара уонна үлэһиттэрэ, тыа хаһаайыстыбатын специалистара таба иитиитин салгыы сайыннарыыга туһуламмыт киэҥ дьүүллэһиини ыытыахтара уонна бэйэлэрин санааларын туһунан „Сардаҥа“ хаһыакка киэҥник сырдатыахтара диэн эрэнэбит.

Оройуон колхозтарын экономикаларын салгыы бөҕөргөөһүнэ, колхозтаахтар көлөһүн күүгэр тиксэр дохуоттара үрдээһиннэ, онон кинилэр байылыат уонна культурнай олохтонуулара таба иитиитин салгыы сайыннарыыттан, киниттэн ылыллар бородуукпуйаны мүнүүрдүк элбэтиттэн улахан тутулуктаах.

Таба иитиитэ хаһаайыстыба сүрүн салаатынан буолар. Ол курдук кини таһаҕаһы таһыыга, түүлээҕи бултаһыыга уонна союз үрдүнэн улахан суолталаах алмааһы көрдүүр экспедициялар үлэлэриҥэр уһулуччу суолталаах буолла. Табаһыттар итиилэри үчүгэйдик өйдөөн тураннар таба иитиитин салгыы сайыннарыыга күүстэрин харыстаабакка туран үлэлии сылдьаллар. Кинилэр ордук табаттан элбэх эти ылар иһин бары дьоҕурдарын уурар буолан иһэллэр.

Колхозтарга сыл аайы таба иитиитэ сайдан, эти ылыы эмиэ үүнэн иһэр: 1956 сыллаахха 1950 сылга тэҥнээтэххэ оройуон үрдүнэн 118,6 тонна этинэн ордук ылылынна. Билигин эти ылыыны 1960 сыллаахха тиийэн, 1956 сылы кытары тэҥнээтэххэ 2,35 төгүл үрдэтэр боччумнаах сорук туруорулунна.

Оройуонна т.т. С. Константинов («Ленин суола»), Г. Васильев, А. Христофоров («Победа») уонна И. Семенов («Коммунизм») о.д.а. уонунан аҕыллар чулуу табаһыттар иитиллэн таҕыстылар. Кинилэр сылтан-сыл аайы үчүгэй производственнай көрдөрүүлэри ситиһиннэр оройуон киэн туттар дьоннорунан буоллулар.

Ол эрээри таба иитиитигэр итинник сорох саҕалаһыннар бааллары сэргэ, билигин да баар кыахтар ситэри туһанылыыбаттар. Ордук табаны көрүүгэ-харайыыга, аһатыыга, үлэ дьиссиплинэтигэр уонна төлөбүрүгэр бөдөҥ итэҕэстэр бааллар.

1955 сыллаахха хас биирдии табаттан госзакуп сыанатынан таһаардахха 84 солкуобай 80 харчылаах эрэ эт дохуота ылыллыбыта. Ордук таба өлүүтэ-сүтүүтэ олус маассабайдык таһаарыллаллар.

1950-56 сылларга барыта 25,421 таба сыала суох оросскуоттанна, ол иһиттэн 8.967 таба сураҕа суох сүттэ, 16.444 таба араас ыарыыга ыалдьан өллө. Аҥардас 1956 сылга 5.588 таба сыала суох оросскуота таһаарыллыбыта.

Таба кытараһына эмиэ үүгүс. 1950 сыллаахха 707 таба кытараабыт буоллаҕына 1955 сыллаахха—862, оттон 1957 сыллаахха—1212 төрүөхтээх таба кытараата. Төрүүр тыһылар кытараһыннара ордук «Коммунизм» уонна «Победа» колхозтарга маассабайдык таһаарыллар.

1956 сыллаахха хас биирдии киһи баһыгар 84,8 кг. эти оҥорон таһаарыллыбыт эбит буоллаҕына, маны 1960 сыллаахха тиийэн 184 килограмм оҥоруохтаахыт. Бу боччумнаах соругу толорууга хас биирдии колхозтар, таба иитиитин үлэһиттэрэ уонна тыа хаһаайыстыбатын специалистара баар кыахтары толору туһанан, социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэнитэн, наука уонна бастыҥ опыт ситиһиилэрин утумнаахтык олохтоо киллэрэн айымныылаахтык үлэлиллэрэ эрэйиллэр.

Бу ыстатыйаҕа таба иитиитин салгыы сайыннарыыга, эти ылыыны үрдэтиигэ, үлэ тэрээһинин уонна төлөбүрүн салгыы тупсарыыга мантан аллараа этиилэри киллэрэбит.

1. Табаны көрүү-харайыы уонна аһатыы болпуруостарыгар

1. Биллэрин курдук мэччирэҥи сөптөөхтүк туһамматтан, ардыгар сир тиийбэтиттэн табалар сайыҥҥы көһүү бириэмэтигэр аанньа уойбаттар, чаастатык сүтэллэр уонна өлөллөр.

Сайыҥҥы көһүү маршрута үгүс колхозтарга бэрт өрдөөҕүттэн биир сиринэн ыытыллар. Итинник мэччитин түмүгэр сорох сирдэргэ мэччирэҥ сирэ олус тэпсилиннэ, от, талах уонна лабыкта үүнүүтэ олус аҕыйаата. Онон таба аһылык көрдөөн сайын олус сүүрэр буолан аанньа аһаабат, үгүстүк сүтүүтэ таһаарыллар.

Итинн суох гыннарга манныК суол быһаччы дьаһаллары ылынар наадалаах дии саныыбын.

Маҥнайгынан, Туундараҕа баар мэччирэҥнэри «сыннньатар» наадаттан өссө туһаныллар илик сирдэри киэҥник үөрэтэн туһаҕа таһаарар дьаһаллары ылыахха наада.

Иккиһинэн, Ойуур зонатыгар төгүрүк сыл табаны мэччитиини киэҥник ыытар наада. Оттон биһиги колхозтарбыт бу улахан кэскиллээх дьыаланы ситэ сыаналаабаттар, ойуур зонатыгар бэрт аҕыйах ахсааннаах табаны туталлар.

Опыт көрдөрөрүн быһыытынан ойуурга төгүрүк сыл мэччийэр таба ордук төрөлкөй буолар, сүүл хампааннаата биир нэдиэлэнэн эрдэ барар. Үчүгэй көрүү-харайыы олохтоммут сиригэр кытараһын лаппа аҕыйыыр сүтүү, аҕыйах буолар.

Биллэн турар, туундараҕа мэччитэрдээҕэр ойуур зонатыгар мэччитии кэккэ күчүмэйдэрдээх. Сылын аайы туундараҕа кеһө үөрэммит, ордук кырдьаҕас табалар инстинкт быһыытынан туундараҕа тахсарга дьулуһааччылар. Онон мас стадатын эдэр табалартан сүүмэрдээн сыыһа үөрэтиини ыытар сөптөөх. Маска тутуллар стадаларга куйуктаны, кумаары утары охсуһууга ДДТ уонна гексахлоран препараттары киэҥник туттуохха уонна табаарынан көһө сылдьар күлүк сирдэри оҥортуохха.

Үсүһүнэн, Көһүү буолуон иннинэ стадалар көһөр маршруттарын эрдэттэн правлениенан көрөн бигэргэтиини суох оҥорорго уонна мэччирэҥ территорияларын эрэ, учаастактарынан стадаларга үлэлэртээн биэриини олохтуохха наада.

Колхозтарга сайыҥҥы көһүү маршруттарын эрдэттэн оҥорон хаһа күн ханна тиийиэхтээхтэрин күүн-дьылын ыйан бигэргэтии—стадалар туруктарыттан, күнүттэн-дьылыттан, мэччирэҥ сирдэргэ үүнүүлэриттэн көрөн аһатыыны, хас биирдии табаһыттар айымныылаахтык үлэлиллэрин атахтыыр.

Төрдүһүнэн, стадалар сайыҥҥы көһөр маршуруттарын биллэрдик кылгатыахха наада. Оройуон туундаратын биир сүрүн уратытынан үксүгэр от үүнээйилээҕэ буолар. Таба аһылыга сайынын үксэ от буоларын быһыытынан бу аһылыгы сөптөөхтүк, хагдарыйыан иннинэ туһаныы наада буолуохтаах. Ол иннитгэн от хагдарыйарын саҕана атырдьах ыйын ортотун диэки мас саҕатыгар кипрэрдии быыланнан көбүүнү ыытыахха сөп.

«Победа», «Коммунизм» колхоз стадалара үксүгэр Таймырскай уокурук сиригэр «Тугуттуурга» диэри көһөллөр. Оттон от хагдарыйарын эрэ саҕана «Тугуттуур» маска биир ый устата төнтөрү көһөллөр. Таба үөрэ хагдарыйбыт оту снэбэт, күөх оттоох уонна лабыкталаах сири көрдөөн мээнэ сүүрэн ырар уонна маассабайдык сүтэр.

Сайыҥҥы, ордук кумаардаах биириэмэҕэ таба үөрэ тарҕамматынан уонна аанньа аһаабатынан сибээстээн үчүгэй аһылыктаах, дэхси соҕус кытаанах кырыстаах уонна дэлэгэй уулаах сири булан чаастатык көспөккө эрэ, төгүрүтэн аһатыы ньыматын киэҥник туттар сөптөөх. Бу маннык аһатыыга «араан» таһыгар үүрэн аҕалан сыныьатыыны букатыннаахтык бобуллуохтаах, оттон дьуһуурустубаны мэччирэҥ сиригэр тутуһуллуохтаах.

Мурманскай уобалас, Ловозерскай оройуоннаах «Доброволец» колхозка итии, кумаардаах биириэмэҕэ көһүүнү мунутуурдук аччаталлар. Нэдиэлэҕэ биирдэ-иккитэ чугас-чугас көһөллөр уонна сылтан-сыл аайы үчүгэй производственнай көрдөрүүлэри ситиһэллэр. Бу төгүрүтэн аһатыы ньыматыгар, ордук кини маҥнайгы сылыгар, таба үөрэ сотору-сотору көһө үөрэнэн тохтообот буолуон сөп. Онон табалары сыыһа үөрэтиини ыытан киэҥник туттуохха наада.

Бэсиһинэн, Көһүү хаһа сатанарынан түргэн уонна кылгас буолуохтаах. Биһиги колхозтарбытыгар стадаҕа үстүү-түөртүү дьиэ кэргэнэ көсүһэ сылдьар буолан ырдыыга олус элбэх таба наада буолар уонна көлүүр табатын тутууга үөрү барытын 2—3 чаас хаайан тураллар, үөрү олус аймыыллар. Биригээдэлэр ордук сайыҥҥы көһүү биириэмэтигэр төһө кыалларынан аҕыйах таһаҕастаах буолуохтаахтар, оттон табаҕа үлэлээбэт дьиэ кэргэттэрин ылдьа сылдьыыны ууратыллыахтаах. Оччоҕо аҕыйах көлүүр табата наада буолуо, бостуктар сүрүн болҕомтолорун табаны көрүүгэ, аһатыыга туһайыахтара.

2. Таба өлүүтүн-сүтүүтүн аччатар уонна үчүгэй уойуулаах буолуутун ситиһэр наадаттан көһүү буолуон иннинэ тугуттаах тыһылары арааран туспа тыһы стадаларын тэрийтэлиэххэ. Биллэрин курдук, абалахаттар, буурдар уонна сачарыылар ордук кумаар саҕана олус тургэн сырыыллаахтар. Итии күннэргэ тугуттар улахан табалар сырыыларын сиппэккэ, үөртэн быстан хаалаллар. Үксүгэр өлөллөр уонна мэлдьи үөр кэннигэр сылдьар буолан аанньа аһаабаттар.

Оройуоннга тугут өлүүтэ олус элбэх. Аҥардас 1956 сыллаахха 5.586 таба сыала суох оросскуота таһаарыллыбыттан 2605 тугут өлбүтэ уонна сүппүтэ. Тыһы таба стадаларын көрүү-харайыы уонна үчүгэй мэччирэҥ сирдэрин тала сылдьан аһатыы биллэрдик туспуоҕа уонна тугут өлүүтэ аҕыйыаҕа.

3. Кыһыҥҥы биириэмэҕэ таба аһылыгын 80—90 бырыһыанын лабыкта ылар. Таба лабыктата организмҥа туһалаах белогунан уонна минеральнай туустарынан олус дьаданы. Ол иһин кыһын аҥаардас лабыкта эрэ үүнээйиилээх мэччирэҥнэргэ таба ырар. Онон кыһын ханна сатанар сиригэр стадалар кыстыыр сирдэриҥэр уонна үлэ табатын көрөр-харайар сиргэ оту бэлэмнээн эбии аһатыыны олохтуохха сөп.

Биир табаҕа күннэгэ 200 грамм оту эбии аһатыы организмҥа тиийбэт иҥэмтэлээх веществолары толорууга улахан суолталаах. Оттон минеральнай эбии аһатыыга туһу уонна оҥуох күлүн туттуохха наада. Туһунан эбии аһатыыны ордук сааскы ыйдарга (күлүн тутар, муус устар, ыам ыйа) туһаныахха сөп. Практика көрдөрүүтүнэн минеральнай аһылыгынан эбии аһатыы табалар сөпкө сайдыыларын, чэгиэн-чэбдик уонна үрдүк продуктивнастаах буолуулларын сүрүн төрүттэриэн буолар.

Рационҥа минеральнай веществолар тиийбэт буолуулара, саҥа улаатан эрэр эдэр сүөһүлэр сайдыылара бытаарыытыгар, араас сыстыганнаах ыарыыларга ылларымтыа буолуулларыгар тириэрдиэхтэрин сөптөөх.

(Салгыытын 2-с стр. көр.).

Таба иитиитин салгыы сайыннарыыга бары резервэлэри толору туһанар иһин

(Бүтүүтэ. Иннин 1-гы стр. көр.).

Минеральнай аһылыгынан эбии аһатыы таба иитиитигэр туох суолталааҕын туһунан Кинн зооветпункт зоотехника таб. Шойхутдинова З. Ш. бу курдук суруйар: «Биһиги 1955 сыллаахха Булуг оройуонугар бипр стадаҕа туһунан уонна оҥуох күлүнэн эбии аһатыыны олохтоон маннык көрдөрүүлэри ситиспиппит.»

	Тыһы таба тыыннаах ыйаанына	Былаах туугут тыыннаах ыйаанына	Атахсыт ыарыыга ыалдьыыта		өлбүт оҕо төрөөтө бырыһыан	төрүөхтээх өлүө бырыһыан
			таба ахсаана	стадаҕа быр.		
2 №-дээх стада (эбии аһатыы олохтоммута)	100,2	67	8	0,7	0,3	1,7
3 №-дээх стада (эбии аһатыы олохтоммотөҕө)	90,5	57,4	52	5,1	6,1	2,8

Бу таблицаттан көстөрүн курдук таба тыыннаах ыйаанына улаатарын аанан өссө атахсыт ыарыыга туһу сиир табалар ылларымтыалара суох уонна өлбүт оҕо төрөөһүнэ биллэрдик аҕыйаабыт.

4. Төрүүр табалар маассабайдык кытараанныпара, мөлтөх ардыгар урод (ымаҕа) тугуттар төрөөһүннэрэ, стадаларга уруулуу табалар олус элбээбиттэриттэн буолар.

Үгүс стадаларга колхоз тэриллиэҕиттэн атыырдары, төрүүр тыһылары атастаһыы хаан чэбдигирдиитэ ыытыллыбат. Онон 1958 с. саҥатыгар колхозтар иккі ардыларыгар тыһы уонна атыыр табалары атастаһыыны ыытыахха уонна итинн сэргэ стадалары олох саҥаттан сүүмэрдээн саҥа тэрийтиэххэ наада. Хаан чэбдигирдиитэ кытараанын аҕыйааһыныгар, өлбүт эбэтэр урод (ымаҕа) тугуттар суох буолуулларыгар улахан суолталааҕын 2—3 сыллааҕыта тэриллибит племенной (талыы стадалар) 1956-57 с. с. төрөтүү түмүгүнээҕи көрдөрүүлэриттэн көрүөххэ сөп:

Колхозтар аттара	Тыһы группата	Тыһы ахсаана	Кытарах ахсаана		Өлбүт ымаҕа тугут		Тугут дьыалабыай тахсыта
			ахсаана	бырыһ.	ахсаана	бырыһ.	
«Ленин суола» 1956 с.	племен. стадаҕа	367	12	3,27	3	0,8	93,2
	к-з үрдүнэн	1.899	118	6,2	24	1,3	86,25
«Ленин суола» 1957 с.	Плем стадаҕа	485	22	4,88	4	0,82	86,54
	к-з үрдүнэн	2.013	193	9,7	22	1,1	85,5
«Коммунизм» 1956 с.	Плем стадаҕа	450	16	3,5	7	1,55	83,7
	к-з үрдүнэн	2.488	141	5,7	53	2,13	82,9
«Коммунизм» 1957 с.	Плем стадаҕа	603	80	13,2	2	0,2	85
	к-з үрдүнэн	2.615	472	19,3	35	1,33	73,9

5. Табаттан элбэх эти ылыыга сөптөөхтүк көрүүттэн харайыттан уратыы өссө абылахааттары, кырдьаҕас атыырдары саас аттааһын улахан оруолу ылар. Саас аттаммыт табалар сайыгы мэччирэҥи ордук туһаналлар, күһүн сөрүүн түһэн таба саамай уойар кэмигэр сүүлүргээбэт буолан үчүгэйдик уойаллар.

Саас аттааһын төһө барыстааҕын туһунан Булуг оройуонупаааҕы Кинн зооветучасток ветфельдшера Захаров Н. Д. бу курдук суруйар: «Биһиги 1955 с. оройуоммутуналааҕы Сталин, Ворошилов аатынан колхозтарга 400 абылахааны аттаабыныт. Саас аттаммыт табалар өлөрүллүбүттэрин кэннэ (эбиискэ бородуукталыын) орто ыйааһыннара 54 кг. этэ. Оттон саас аттамматах абылахааттар орто ыйааһыннара 42,2 кг. буолбута. Онон саас аттааһыны ыытан хас биирдии табаттан 12—13 кг. эти ордук ылыыбыт» (Якутскайдаабы ТХНЧИ 1-гы №-дээх научнай-чинчийэр бюллетеныттан).

Саас аттааһыны быйыл саас «Ленин суола» колхозка саҥа практикаланна. Бу колхозка барыта 250 абылахаан аттаммыта. Аттааһыны уу-хаар тахса илигинэ ыам ыйын 20 күнүттэн быһан аттааһын ньыматынан ыытар наадалаах.

6. Биһиги оройуоммутугар таба ахсаан өттүнэн элбээһинэ олус бытаан, колхозтарга көлүүр табата тиийбэт. 1957 сылга 1950 сылы кытары тэҥнээтэххэ 17,6 бырыһыан эрэ улаатта. Оттон колхозтар кэскиллээх былаанпарын быһыытынан 1957 сылга 6,8 эрэ бырыһыан улаатыахтаах. Бу биһиги оройуоммут усулуобуйатыгар букатын дуона суох үүнүү буолар.

Бары колхозтарга, ордук чорботон, көлүүр табатын элбээтиннэрэр дьаһалы ылыахха наада. Көлө табата тиийбэтинэн сибээстээн колхозтар төрүүр тыһылары маассабайдык көлүнүүлэрэ таһаарыллар, онон тугут дьыалабыай тахсыытыгар улаханнык сүүтэрэбит. Колхозтарга наада буолар ахсааннаах буур суох.

Холобур, «Ленин суола» колхоһу ылан көрүөҕүҥ. Бу колхозка 1956 сыллаахха экспедиция үлэтигэр 600, таһаҕас тардыытыгар 420, бултка—570, араас хаһаайыстыбаннай үлэлэргэ 150, табаһыттарга 150, онон барыта 1.690 көлүүр табата наада буолар этэ. (Тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар кинрбит сведения быһыытынан).

Оттон бу колхозка баара-суоҕа 494 абылахаан уонна 785 буур баар этэ. Көлө тиийбэтинэн сибээстээн бу колхоз экспедицияҕа сайыны быһа үлэлээбит табалары сыныаппакка эрэ таһаҕаска ыытарга күһэйиллибитэ. Онон быйыл бары колхозтар таба иитиитэ транспортнай суолталааҕын быһыытынан бууру мунутуур дук элбэтэргэ соругу туруоруналлара наадалаах.

2. Үлэ тэрээһинигэр, төлөбүргэр уонна дьиссиплиинэтигэр

Үлэ тэрээһинин, төлөбүрүн уонна дьиссиплиинэтин туһарыыга маннык дьаһаллары ылыахха наада:

1. Колхозтарга эбии төлөбүрү үксүн дьыл түмүктэммитин эрэ кэннэ биэрии омсолоох практиката баар. Онон эбии төлөбүрү таба иитиитин эпиэттээх кэмнэрин түмүгүн аайы биэрнии олохтуохха наада. (Төрөтүү түмүгэ, кыстатыы уонна сайылатыы). Улахан хампаанньалар түмүктэриттэн көрөн, эбии төлөбүрү биэрии табаһыттар материальнай интэриэстээх буолуулларыгар сүүнэ суолталаах.

Табаһыттарга эбии төлөбүрү бипр тэҥник көлөһүн күнэ өлөрүүлэриннэн ааҕан биэрнии ууратыллыахтаах. Ол гынан баран наука уонна практика ситиһиитин олоххо киллэрэр, бэйэтин билиитин үрдэтэр, зооветеринарнай быраабыланы тутуһан үлэлиир уонна эбии бородуукталыыны оҥорон таһаарар эрэ киһиэхэ—бригээдэлэр уонсай мунньахтарынан көрөн, эбии төлөбүр кээмэйин ыйан турар колхоз правлениетыгар түһэриллиэхтээх уонна правление эбэтэр представителлэр мунньахтарын уураахха бүтэһиктээх буолуохтаах. Оттон ферма сэбиэдиссэйдэригэр эбии төлөбүрү эмиэ итиэ бэрээдэгинэн төлөпүөхтээх.

2. Бэрт өрдөөҕүттэн колхозтарга сүүк табаны стада үлэһиттэриттэн ханнык бириҥинэттэн сүпүтүн аахсыбакка туран төлөтүү олохтоной турар. Оттон бу төлөтүү практикатын 1957 с. муус устарга буоллут т-х. специалистарын съезһэ, Якутскайдаабы т-х. научнай-чинчийэр института сыыһанан аахыыттара.

Табы сүүүтэ үксүгэр бастүүктартан тутулуга суох, күпүттэн-дьылыттан, үүнээйиттэн, сирин ньуурутан уонна араас өссө ситэ үөрэтиллэ илик ыарыылартан буолуон сөп. Онон сүүк табаны барытын төлөтүүнү ууратан дьыгнээх бостууктар буруйдарынан сүпүт табаны ферма сэбиэдиссэйдэрэ, тыа хаһаайыстыбатын специалистара, стадаҕа сылдьар колхоз председателлэрэ бригээдэ чилиэттэрэ аахтарынан, эбэтэр этиилэриннэн буруйдаахтан төлөтүүнү олохтуохтаахтар, эбэтэр дьыһуурунай бостуук куһаҕаннык көрүүтүттэн сүүк таҕыстаҕына, бригээдэ мунньаҕынан көрөн көлөһүн күнүнэн ыстараантааһыны, эбии төлөбүрү биэрбэт туһунан правлениеҕа этии киллэриэхтээхтэр.

3. Табаһыттар бастайаннай үлэлиилэрин, бэйэлэрин билиилэрин үрдэтиилэллэрин наадатыгар опыттаах кырдьаҕас табаһыттарга уонна т-х маастардарын аатын ылбыттарга 12 чаастаах дьыһуурустубаларын иһин атын эдэр уонна үөрэнээччи табаһыттардааҕар элбэх көлөһүн күнүн биэрэр сөптөөх. Эбэтэр ити сатаммат буоллаҕына стажтаах табаһыттарга норма выработканан көрүллүбүттэн бырыһыанынан көрөн көлөһүн күнүн эбии аҕыахха. Кырдьаҕас табаһыттар биллэн турар үөрү ордук үчүгэйдик аһаталлар, сүтүүнү таһаарбаттар. Киниилэр саамай эпиэттээх кэмнэргэ (күүстэх тыал, туман, хараҥа түүн о.д.а.) бэйэлэриннэн дьыһуурустубаҕа баралар.

4. Норма выработка быһыытынан хас саҥа төрөбүт тугут иһин 2 көлөһүн күнэ, оттон күһүн сыл бүтүүтүгэр тыыннаах иитэн таһаарбыт хас биирдии тугут иһин 4 көлөһүн күнэ аҕыллар. Бу аҕыны бэрээдэгин ууратан баран тугуту тыыннаахтыы иитии иһин алтыныы ыйдааҕы аҕыынан биргэ холбосон 6 көлөһүн күнүн аҕыы өрдүк табыгастаах буолуо этэ. Табаһыттар үксүгэр төрөөт 3—4 хонон баран күнаҕан көрүүттэн, өлбүт тугут иһин күнү кытта аахсаллар. Ити биһиги саанабытыгар сыыһа буолар.

5. Колхоз салайар үлэһиттэригэр, чуолаан ферма сэбиэдиссэйдэригэр стадалары, салайыыларын иһин ый аайы норма выработканан быһыллыбыт көлөһүн күнэ бэриллэр. Ити эмиэ сыыһа. Ферма сэбиэдиссэйдэригэр стадалары хайдах салайалларыттан көрөн холобур, 40—50 көлөһүн күнүн иһигэр халбаҥнатан бригээдэлэр уонсай мунньахтарынан көрөн көлөһүн күнүн аҕан правлениеҕа этии киллэриэхтээхтэр.

6. Наука уонна бастыҥ опыт ситиһиилэрин олоххо киллэриҥ, табы иитиитин сайдыытыгар, эт ылыыта үрдээһинигэр ыһыллыыр улахан суолталааҕын быһыытынан бастыҥ опыты уонна наука ситиһиитин олоххо киллэрбит табаһыттары, бригээдэни, колхоз салайар үлэһитин харчынан уонна натуранан бириэмийэлээһиннин олохтуохха.

Партия уонна правительство советскай норуот иитиигэр чугастааҕы сылларга эти, үүү уонна арыыны оҥорон таһаарыыга АХІІ ситиргэ улуханнаах соругу туруорда. Бу соругу ситиһиилээхтик олоххо киллэриигэ оройуон табаһыттара, колхозтар салайар үлэһиттэрэ, тыа хаһаайыстыбатын специалистара уонна эдэр ыччаттар таба иитиитигэр баар бары резервэлэри толору туһанан туран айымныыллаахтык үлэлиэхтэрэ диэн эрэнэллэр.

П. Герасимов,
Тыа хаһаайыстыбатын оройуоннаҕы управлениетын старшай зоотехника.

ҮӨРҮҮЛЭЭХ ВЕЧЕР

Ааспыт субуотаҕа орто оскуолаҕа Саха сирэ Россия государствотын састаабыгар киирбитэ 325 сыла туолуутугар анаммыт үөрүүлээх вечер буолла.

Үөрүүлээх вечергэ дакылааты история урогун преподавателэ таб. К. К. Окоемов оҥордо. Дакылаат кэнниттэн үөрэнээччилэр киэҥ программалаах концердара көрдөрүллүннэ.

Орто оскуола үөрэнээччилэрэ уонна учууталлара киэһээ хойукка диэри үөрүүлээх быһыыга-майгыга көрдөөхтүк ооньоотулар.

„Сардана“ корр.

Редактор М. Л. БАЙШЕВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөнүөк оройуона. Редакцияҕа киирэр сурукка араспааннаны, ааты, аҕа аатын толору суруллуохтаах.

Заказ № 334 Оленекская районная типография. Тираж 400.